

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9.SINIF ÇALIŞMA SORULARI

1.Orhan Veli Kanık (13 Nisan 1914, İstanbul – 14 Kasım 1950, İstanbul), daha çok Orhan Veli olarak tanınan Türk şairdir. Melih Cevdet ve Oktay Rifat ile birlikte yenilikçi Garip akımının kurucusu olan Kanık, Türk şiirindeki eski yapıyı temelinden değiştirmeyi amaçlayarak sokaktaki adamın söyleyişini şiir diline taşıdı.Sıradan bir üslup tercih etti.Şiirde biçime önem vermedi.

I.METİN

Bedava yaşıyoruz, bedava;
Hava bedava, bulut bedava;
Dere tepe bedava;
Yağmur çamur bedava;
Otomobillerin dışı,
Sinemaların kapısı,
Camekânlar bedava;
Peynir ekmek değil ama
Acı su bedava;
Kelle fiyatına hürriyet,
Esirlik bedava;
Bedava yaşıyoruz, bedava.

II.METİN

Ne hasta bekler sabahı
Ne taze ölüyü mezar
Ne de şeytan bir günahı
Seni beklediğim kadar
Geçti istemem gelmeni
Yokluğunda buldum seni
Bırak vehmimde gölgeni
Gelme,artık neye yarar?

Orhan Veli'nin biyografisinden yola çıkarak yukarıda verilen şiirlerden hangisinin Orhan Veli'ye ait olabileceğini gerekçesiyle yazınız.

Birinci metin Orhan Veli'ye aittir.Çünkü,şairanelikten uzak sıradan bir üslup kullanılmıştır.Önceki şiir anlayışlarının dışına çıkmış,serbest ölçüye yer verilmiştir.

2. Ağaçların bile sıhhatine imrenerek yürürdüm. Ben de onların arasındaydım ve onların arasında büyüğüm de yoktu. Yalnız bende meçhul bir hastalık vardı, sekiz yaşımdan beri çekiyordum. Ben de o muayene odasının ve nice muayene odalarının önünde senelerce bekledim. Benim yanımda büyüğüm de yoktu. Yalnız başıma demir parmaklıklı kapıdan içeriye girerdim, Dokuzuncu Hariciye Koğuşuna doğru ağaçların bile sıhhatine imrenerek yürürdüm, camlı kapıların garip bir beyazlıkla gözlerime vuran ve içimde korku ile karışarak yuvarlanan parıltıları arasında o dehlize girerdim ve yalnız başıma bir köşeye ilişirdim, kımıldamazdım, susardım, beklerdim, korkudan büzülürdüm, rengimin uçtuğunu hissederdim.

Metnin türü romandır,romanlar konularına göre türlere ayrılır. Peyami Safa'nın ‘‘Dokuzuncu Hariciye Koğuşu ‘‘ ndan alınan yukarıdaki romanın türünü yazınız.

Psikolojik romandır.

3. Aşağıdaki tabloda cümleler ve bu cümlede geçen bir kelimenin sözlük anlamı verilmiştir.Sözlük anlamı verilen kelimeyi cümleden bularak kelimenin altını çiziniz.

Kelimenin Geçtiği Cümle	Sözlük Anlamı
Okuyucunun içi harflerle dolmuştu.	Bir sesin yazıdaki karşılığıdır.
Gece mavisi bir bisikletim vardı çocukken.	Günün batışından ağarmasına değin geçen süre.
Sıradan bir gün yaşamak çok isteriz.	Bayağı,basit,hiçbir özelliği olmayan...
Bir nesneye ,konuya çok uzaktan bakmayı deneyin.	Belli bir ağırlığı,oylumu,rengi,maddesi olan cansız varlık.
Söz verdiğin de onu tutman gerekir.	Bir duyguyu,düşünceyi eksiksiz anlatan ses birliği.

4. Dünyada hiçbir dost insana kitaptan daha yakın değildir. Sıkıntımızı unutmak, donuk hayatımıza biraz renk, biraz ışık vermek, daracık dünyamızda bulamadığımız şeyleri yaşamak için, tek çaremiz, kitaplara sarılmaktır. Bırakınız ıssız bir adaya gitmeyi, herhangi bir yolculuğa çıkarken bile hangi okuyazar, yanına bir iki roman, bir iki şiir kitabı almayı düşünmez! Yolculukta, çoğu zaman olduğu gibi çevremize bakıp dalmaktan, yanımıza aldığımız kitapları okuyamazsak bile, onları gene de elimiz altında bulundurmak isteriz. Çünkü onların can yoldaşı olduğunu biliriz. Düşünüyorum da şu dünyadan kitaplar yok olurse yaşamak ne kadar güçleşir, çekilmez bir ağırlık olur. Romancı veya şair için yazmak nasıl dayanılmaz bir ihtiyaçsa okuyucu için de yazılanları okumak öyledir. En kötümser zamanlarımızda yardıma onlar koşar. Ataç, ölüm yatağında, kendisini görmeğe gelen Sabahattin Teoman'a: "Hastalıkta ağrıları dindirici en iyi ilâç şiirmiştir. Boyuna şiir okuyorum," dememiş miydi?

Yukarıdaki deneme metnini okuduktan sonra, aşağıdaki tabloya metnin konusunu, ana düşüncesini ve yazılış amacını yazınız.

Metnin Konusu	Metnin Ana Düşüncesi	Metnin Yazılış Amacı
Kitapların, insan hayatındaki önemi.	Kitaplar sadece bilgi içermez, insan hayatını da zenginleştirir ve güzelleştirir.	Okuyucuya kitap sevgisini aşlamak ve kitabın olumlu katkılarını vurgulamak.

5. Kamyon, Zincirli Han'ın dar ve basık kapısından, yan duvarlara sürtünüp sıvaları dökerek ve üzerine bağlanmış sepetlerle çuvalları dört tarafa fırlatarak ıkına sıkına çıktı. Şoför bir eliyle direksiyona yapışmış, dört metre genişliğindeki sokağın karşı tarafındaki berber dükkanlarına girmeden sola manevra yapabilmeye uğraşıyor, öteki eliyle de ağzına peynirli pide tıkiyordu.

Toz, çamur, benzin, makine yağı tabakalarının altında elbisesinin ve yüzünün rengi pek belli olmayan şoför yamağı arka tarafta durmuş, iki yana koşarak şoföre:

-İleri!.. Geri!.. Yana!..- diye işaretler veriyor, bir taraftan da soğan ekmek tıkınıyordu. Kamyon, içindeki yirmi iki müşterisiyle beraber sokağa çıkıp biraz ilerledikten sonra durdu. Uzaktan doğru koşup gelen bir çocukla, otomobilde heybesini bacaklarının arasına almış değirmi sakallı birisi fiskos edip konuşmaya başladılar. Ara sıra duyulan -Buğday, veresiye defteri, şinik, sekiz metre kara dimi...- gibi sözlerden, İzmir’e giden manifaturacının, oğluna; dükkan idaresi ve köylülerle veresiye muamelesinin şekli hakkında son talimatı verdiği anlaşılıyordu. İki de birde sabırsızlıkla arkasına dönüp bakan şoföre şöyle bir başını çevirip:

-Dur azıcık... patlamadın a!..- diyor; sonra gözlerini müşterilerde de gezdirerek sözünün yalnız şoföre değil, başka sabırsızlananlar varsa onlara da dokunur olduğunu anlatmak istiyordu.

Okuduğunuz metin Sabahattin Ali’nin ‘‘Kamyon’’ hikâyesinden alınmıştır.Metin aşağıda verilen görsellerle desteklenmiş olsaydı metnin içerik ve anlatımında nasıl bir değişiklik olurdu?Düşüncelerini yazınız.

Kavrama,algılama,hatırlama yetileri gelişir.Hikâyenin ayrıntılarıyla ilgili görsel öğeler, metnin imgeselliğini güçlendirir.

6. Aşağıdaki mekân görsellerinin yanına bu mekânları anlatan betimleyici paragraf yazınız.

Selimiye Cami’si/Edirne

Caminin dört köşesinde birer minare bulunmaktadır.Minarelerde üçer adet şerefe yer almaktadır.Büyük bir ana kubbe yarım ve küçük kubbelerle desteklenmiştir. Ana malzemeler arasında taş ve tuğlalar kullanılmıştır.Büyük bir camidir.Açık renklidir.

Gökyüzünün yeryüzü ile birleştiği,farklı tür ağaçlarıyla oksijen deposu bir yayladır.Yemyeşil,bakir bir yerdir.Bembeyaz bulutlar,masmavi gökyüzü yanı başımızda gibidir.Tek katlı yayla evleri dikkat çeker. Dağların paralel ve heybetli olduğunu görmekteyiz.

Ayder Yaylası / Rize

7. Aşağıda Mustafa Baydar'ın Yakup Kadri ile yaptığı mülakattan bir bölüm alınmıştır.

- En çok hangi eserinizi seversiniz?

- En çok, “Kiralık Konak ve Yaban”ı severim.

- Niçin?

- “Kiralık Konak” bence roman tekniğine uygun olan eserimdir. “Yaban’a gelince o, bütün millî heyecanlarımı taşıyan kitaplarımdan biri olmak dolayısıyla bence çok kıymetlidir.

- Bugün hikâye ve romancılığımızı nasıl buluyorsunuz?

“- Bugünkü nesil, hikâyecilikte eski nesli epeyce geride bırakmıştır. Fakat henüz roman adı verilebilecek bir büyük eser meydana gelmemiştir. Belki yanılıyorum, bugünkü telakkime göre roman, bir insan ve hayat görüşünün felsefesidir. Ve böyle bir görüşle böyle bir felsefe ancak uzun soluklu bir çalışma ile vücuda gelebilir. Ve böyle bir eserin yanında küçük hikâye ancak bir etkiyi ifade edebilir. Hepimizi edebiyata hikâye yazmakla başlamışızdır. Hayat tecrübelerimiz çoğaldıkça hikâyenin hududunu romanla genişletmek mecburiyetinde kalmışızdır.

Okuduğunuz metne göre, Yakup Kadri'nin metinde geçen eserlerini sevmesinin nedeni nedir? Yazınız.

Kiralık Konak'ın roman tekniğine uygun olması, Yaban'ın da millî heyecanları taşıması.

8,9,10 ve 11. soruların cevapları için ilgili kutucuğun harfini seçip soruların altındaki boşluğa yazınız.

a	Şühedâ gövdesi, bir baksana dağlar taşlar... O, rükû olmasa, dünyada eğilmez başlar, Vurulup tertemiz alnından, uzanmış yatıyor, Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler batıyor!	c	Ve güldün rengârenk yağmurlar yağdı İnsanı ağlatan yağmurlar yağdı Yaralı bir ceylan gözleri kadar sıcak Yaralı bir ceylan kalbi gibi içli bir sesin vardı
b	Şehzâde, Lâleli, Haseki Sultan Hepsinin üstünde Süleymaniye... Süleymaniye'den Ayasofya'dan Yollar iner her zaman Yenicami'ye.	ç	Anneciğim, seninle başlar her güzel günüm, Sıcaklığıyla dolar kalbim, her an özlemim. Yüreğinin ışığı, güneş gibi yolumu aydınlatır, Sevinde huzur bulur, her anımda rahatım.

8.Hangi şiir veya şiirlerde dil, konuşma diline daha yakındır?

b

9.Hangi şiir veya şiirlerde anne sevgisi dile getirilmektedir?

ç

10.Hangi şiir veya şiirlerde sözcüklerin tamamı gerçek anlamıyla kullanılmıştır?

b

11.Hangi şiir veya şiirlerde vatan sevgisi, şehitlere minnet duygusu dile getirilmiştir?

a

12. İnsanı veya çevresini inceleyen, onun serüvenlerini anlatan, duygu ve düşüncelerini çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebî türdür. Batı edebiyatında 17. yüzyılın başlarından itibaren ortaya çıktığı ve ilk örneğinin de Cervantes'in (Servantes) Don Kişot adlı eseri olduğu kabul edilir. Yusuf Kamil Paşa, Fransız yazar Fenelon'dan Telemaque (Telemak) adlı eseri tercüme ederek Türk edebiyatına bu türde ilk çeviriyi kazandırır. Şemsettin Sami, bu türde ilk Türk eseri olan Taaşuk-ı Talat ve Fitnat'ı yazar.

Bu parçada bahsedilen metin türünün adını yazınız.

Romandır.

I.METİN

13. Ne bu zırlılardan ne bu ordudan ne sokak başlarındaki bu makineli tüfeklerden korkuyorum. Beni korkutan şey, kendi aramızdaki anlaşmazlıklar, kendi aramızdaki nifaklardır. Bizi asıl bu mahvedecek. "Ben içimden diyordum ki, bu adam, bu hükmü hep İstanbul'a göre veriyor, karışık ve bulanık bir şehir halkının huyunu bütün millete mal ediyor. Asıl cennet vatani, asıl milleti, Anadolu'yu hesaba katmıyor. Şimdi ne görüyorum?

Yakup Kadri "Yaban"

II.METİN

Onların söylediklerine bakma! Onlar tenkitçi değil, İstenmiş de öyle yazmışlar. Asıl tenkitçi doğruyu söylemeli, demeyin. Her sanat adamının bir tenkitçi olması gerekir. Beğenmediği eserlerin kusurlarını göstermeli, onların değersizliğini bildirmelidir. Bir sanat adamının üzerine düşen iki iş vardır : Kendi eserini yaratmak bir, kendi sanatının gerçekten anlaşılması için gereken havayı hazırlamak iki. İkinci işten kaçınan sanat adamı, birinci işini de yarım bırakıyor, demektir.

Nurullah Ataç

"Cumhuriyet"

Bu metinlerin özelliklerini tablodaki ilgili alana işaretleyiniz.

Özellikler	I.Metin	II.Metin
------------	---------	----------

Düşünceyi geliştirme yollarından benzetmeden yararlanılmıştır.	+	
Eleştiri türünde yazılmış öğretici bir metindir.		+
Edebi dilin kullanıldığı sanatsal bir metindir.	+	
Okuyucuya bilgi vermek amaçlanmıştır.		+
Anlatıcı birinci kişidir.	+	

14.Aşağıdaki görsellerin sizde uyandırdığı ilk duyguyu ifade eden kelime ya da kelime grubunu yazınız.

Görselin Uyandırdığı Duygu : **Özgürlük**
Duygu:**Mutluluk**

Görselin Uyandırdığı

Görselin Uyandırdığı Duygu: **Güven**

Görselin Uyandırdığı Duygu:**Vatan sevgisi**

15. Vapur iskeleye yanaşınca kadar seyahat planını kurdu. Karadan Harem iskelesine gelecek, oradan sandalla Kız Kulesi'ne çıkacaktı. Ama dalgın dalgın, Ahmediye'den Karlık Bayırı'na giden sokağı geçerken gözüne tuhaf bir şey ilişti. Durdu. Kız Kulesi'ni filan hemen unuttu. Baktı, baktı, baktı.

Yukarıdaki öyküyü kahraman,zaman unsurlarını ekleyip hayal gücünüze bağlı bir şekilde tamamlayınız.

Cevabını öğrenci yazacaktır.

Okuduğunuz metinlerden aşağıdaki özellikleri taşıyanları işaretleyiniz.

ÖZELLİKLER	I	II
Olay anlatılmıştır.	+	
Sanatsal,edebi metinlerdir.	+	+
Hissettirir,sezdirir,duygulandırır.		+
Kelimeler mecaz anlamda kullanılmıştır.		+
I METİN		II METİN
Cevap beklemedi. Hemen yürüdü. Karşık sokaka saptı. Birer birer civardaki dükkânlara girdi. Mermer tezgâhlı marangoza dâir birçok bilgi topladı. İsmi meşhur Ali Usta olduğunu öğrendi. Vâlîde-i Atik bahçesine bitişik, kırmızı aşı boyalı, tek katlı, yedi numaralı evde oturmuş. Yeni evlenmiş. Genç bir karısı varmış... Bütün komşuları onun elindeki mahareti methetmekte müttefiktiler. “Daha ömründe yanlış bir çivi vurmamıştır.	Anlatamam derdimi dertsiz insana Dert çekmeyen dert kıymetin bilemez Derdim bana derman imiş bilmedim Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz	

(17,18,19 ve 20.soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.)

MANEVRA

(1.BÖLÜM)On, on beş balıkçı kayığı açıklardaki ıssız adayı, geceleyin ağlarıyla sardılar. Şafak sökerken türkülerini göklere, var kuvvetlerini de küreklere vere vere ağlarını kaldırmaya koyuldular. Ama her gün mavilerde tatlı tatlı eriyen türküler, o gün dudaklarında sönüyordu. Havada bir sıkıntı vardı, yüreklerine bir sıkıntı çöküyordu.

(2.BÖLÜM)Bir ihtiyar;

“Bugün martılar kayıkların üzerinde uçuşmuyorlar. Baksanıza, yuvalarına dönüyorlar. İşte hayra alâmet değil bu” dedi. Ortalıkta garipsi bir ıssızlık vardı. Herkes göz kulak olmuştu. Susan deniz fırtınayı bekliyordu. Balıkçılar, “Acaba nereden patlayacak?” diye ufku gözleriyle firdolayı araştırıyorlardı.

O gün bol bol istavrit, mercan, izmarit ve melonas balığı yakalamışlardı. Kayıkların yarı yerlerine kadar dolan ambarları canlı bir gümüşle kaynaşp kıpırdıyordu.

(3.BÖLÜM) Martı’nın kaptanı Yavaşoğlu;

Acele edelim arkadaşlar!” diye bağırdı. Kaşları çatıktı. Keşişlemeden, bir davulun üzerinde parmak gezdiriliyormuş gibi homurtular geliyordu. Balıkçılar hem mal, hem can korkusuyla ağları hızla içeriye alıyorlardı. Hırçın bir hışıltı duyuldu. Armanın bütün ipleri acı acı haykırıştılar.

Kayıktan kayığa; “Ağları kesin!” diye ünlediler. Bıçaklar çekildi. Denizciler kendi can damarlarını kesiyorlarmış gibi ağları kestiler. Birçok fakir balıkçının yeryüzündeki bütün varının yoğunun büyük bir kısmını teşkil eden ağlar, kırmızı, mavi, yeşil balık yükleriyle köpürmeye koyulan denizlere çöktü. Yelken makaraları hırıldadı. Kısa fırtına serenleri ve

küçük kırmızı fırtına yelkenleri hissa edildi ve yapraklanarak şamarlar gibi şakırdadı. Kırmızı fırtına yelkeni kaldırıldı mıydı, acı deryada ölüm kalım savaşına girişiliyor demektir.

17.Aşağıda verilen mavi,martı,balıkçı,fırtına,manevra kelimelerinin sizde çağrıştırdığı farklı kelimeleri ilgili yerlere yazınız.

mavi	özgürlük	temizlik	umut
martı	çığlık	kahkaha	simit
balıkçı	taka	Laz	Karadeniz
fırtına	ilkbahar	şimşek	dere
manevra	hareket	askerîye	yön değiştirme

18.Okuduğunuz hikâyede mekân(yer) hangi cümlelerle tasvir ediliyor?

İssiz adanın ağlarla sarılması,mavilerde tatlı tatlı eriyen türkülerin söylenmesi,martıların kayıkların üstünde uçmaması,denizin fırtınayı beklemesi söz öbeklerinden olayın denizde,kayıкта yaşandığı anlaşılıyor ve mekân söz sanatlarıyla tasvir diliyor.

19.Siz bu hikâyenin yazarı olsaydınız hikâyenin hangi bölümünü değiştirmek isterdiniz?Değiştirmek istediğiniz bölümü yeniden kurgulayarak yazınız.

(Öğrenci,hikâyenin olay örgüsüne uygun, düşüncelerini ve duygularını içeren cevap verecektir.)

20.Hikâyedeki kahramanların mesleği nedir? Bulduğunuz mesleği kanıtlayan cümleleri metinden bulup yazınız.

Kahramanlar balıkçıdır.Balıkçılar,ıssız adada denize ağlarını atıyorlar.Mercan,istavrit gibi balıkları yakalamaları ve metinde balıkçılar kelimesinin birkaç cümlede geçmesidir.

SORULARIN CEVAPLARI KIRMIZI RENKLE YAZILMIŞTIR.